

Mål C-174/22

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

8 mars 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Varhoven kasatsionen sad (Bulgarien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

25 februari 2022

Klagande:

EV

Saken i det nationella målet

Förfarandet inleddes genom att den tilltalade EV överklagade beslut nr 57/05.08.2021 från appellationsdomstolen i Varna.

Genom det beslut som överklagades till kassationsdomstolen hade appellationsdomstolen fastställt dom nr 22/22.03.2021 från den regionala domstolen i Varna, varigenom EV den 21 december 2018 hade befunnits skyldig till att i Varna, utan vederbörligt tillstånd och i spridningssyfte ha innehaft narkotikaprekursorer, närmare bestämt två liter toluen till ett värde av 24 leva (BGN), material för framställning av mycket farliga narkotiska preparat (metamfetamin), samt 11,18 gram röd fosfor till ett värde av 2,79 BGN, alltsammans till ett sammanlagt värde av 26,79 BGN. EV hade därför, i enlighet med artikel 354a.1 andra meningen Nakazatelen kodeks (strafflagen, nedan kallad NK), jämförd med artiklarna 58a.1 och 54 NK, dömts till ett fängelsestraff på inledningsvis två år enligt den allmänna processordningen samt till böter på 20 000 BGN.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Begäran om förhandsavgörande hänskjuts i enlighet med artikel 267.1 b FEUF.

Fråga som har hänskjutits för förhandsavgörande

Är det förenligt med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 273/2004 av den 11 februari 2004, som kompletterar rambestämmelsen i artikel 354a i Nakazatelen kodeks (strafflagen) jämförd med artikel 3.4 i Zakon za kontrol varhu narkotichnite veshtestva i prekursorite (lagen om kontroll av narkotika och narkotikaprekursorer), att en person befins skyldig för innehav av ett ämne i kategori 3 i bilaga I, närmare bestämt toluen i en mängd på två liter?

Internationell rätt

Förenta nationernas konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, artikel 3

Anförda unionsbestämmelser och anförd praxis från EU-domstolen

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 273/2004 av den 11 februari 2004 om narkotikaprekursorer, artiklarna 2, 3.2, 3.6 och 8, bilaga I

Anförda nationella bestämmelser

Nakazatelen kodeks (strafflagen, NK), artikel 354a

Zakon za kontrol varhu narkotichnite veshtestva i prekursorite (lagen om kontroll av narkotika och narkotikaprekursorer, ZKNVP), artiklarna 1, 3 och 18a, kompletterande bestämmelser 1 § punkt 14

Naredba N° 1 za kontrol na prekursorite na narkotichnite veshtestva) (förordning nr 1 om kontroll av narkotikaprekursorer) av den 18 april 2008, artiklarna 1, 11 och 18, bilaga 1

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Den 21 december 2018 observerade tre poliser från Varnas kommunala polis tre personer som var märkbart nervösa över polisernas närvaro. Dessa personers identitet kontrollerades, och det visade vara den tilltalade EV samt två av hans bekanta, som senare framträdde som vittnen i rättegången. Vittnena tillfrågades om de innehade narkotika eller andra förbjudna ämnen, men svarade nekande. Under samtalet uppgav den tilltalade att han hade två flaskor med toluen. Han öppnade sin väska som innehöll en elektronisk våg och en polyetenpåse med ett rött pulverliknande ämne. EV förklarade att detta ämne var röd fosfor. Den tilltalade överlämnade frivilligt de beskrivna föremålen och förklarade att han hade köpt den röda fosfor på en e-handelswebbplats och toluen i en butik och att ämnena användes som ingredienser för att framställa ”pico” (metamfetamin).

Poliserna förde den tilltalade till polisstationen. I protokollet om frivilligt överlämnande skrev EV själv att han hade haft för avsikt att ta föremålen till en bekant som skulle köpa dem av honom för inköpspriset.

- 2 Enligt resultaten av den fysikalisk-kemiska analysen är föremål nr 1 och nr 2 (färglösa klara vätskor med en total volym på 2 000 ml) toluen, föremål nr 3 (en lila substans med en nettovikt på 11,64 g) röd fosfor och föremål nr 4 (en grå elektronisk våg) visar spår av metamfetamin.
- 3 På basis av resultaten av de utförda undersökningarna drog experterna slutsatsen att föremålen kunde användas som prekursorer i en syntesprocess för drogen metamfetamin genom den så kallade "efedrin/pseudoefedrin-reduktionsmetoden", där upphettning sker i närvaro av hydrojodsyra.
- 4 Prekursorn är efedrin/pseudoefedrin, som kan utvinnas genom extraktion (rening) främst från farmaceutiska former (kapslar, tabletter, ampuller). Vid reduktion av prekursorn efedrin/pseudoefedrin till metamfetamin används hydrojodsyra, som utvinns genom att det tillsätts en beredd lösning av röd fosfor (föremål nr 3) och jod i närvaro av fosforsyra, som har blandats i ett vattenhaltigt medium. När efedrin/pseudoefedrin reagerar med hydrojodsyra uppstår metamfetaminbas. Processen sker genom upphettning med en kokare i ett glaskärl som kan vara försett med en återflödeskylare och/eller termometer. För att extrahera det resulterande metamfetaminet tillsätts lut till reaktionsblandningen, och det används lösningsmedel som innehåller toluen (objekt nr 1 och 2). För rening av metamfetaminet används aceton, eter, isopropanol och andra medel. Slutprodukten i form av hydroklorid eller sulfat erhålls som en syntesprodukt i form av en bas. Denna behandlas med svavelsyra eller saltsyra, varefter den separeras från blandningen, torkas och bildar kristaller.
- 5 Enligt resultatet av värderingsrapporten uppgår värdet av de påträffade ämnena till totalt 26,795 BGN, varav värdet av de två flaskorna med toluen uppgår till 24,00 BGN och värdet av 11,18 g röd fosfor uppgår till 2,795 BGN.

Parternas huvudargument

- 6 Den tilltalade och hans försvarare hävdar att gärningen inte utgör ett brott i den mening som avses i artikel 354a.1 andra meningen NK, eftersom de båda substanser som den tilltalade innehade vid poliskontrollen har ett legalt användningsområde och är mycket vanliga i vardagen. Till stöd för att gärningen inte uppfyller brottsrekvisiten hänvisar försvararna till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 273/2004 om narkotikaprekursorer och påpekar att ämnet toluen anges i kategori 3 i bilaga I och att det varken krävs tillstånd enligt artikel 3.2 i förordningen eller registrering enligt artikel 3.6 i förordningen för att inneha detta ämne.
- 7 Åklagarsidan motsätter sig detta och bestrider försvarets argument.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 8 För att kraven i artikel 3.1 a iv och 3.1 c ii i FN:s konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen ska vara uppfyllda anges i Republiken Bulgariens strafflag olika gärningar som ska vara straffbelagda när det gäller ämnen som kan användas som prekursorer vid framställning av narkotika. Med det lagstiftningsperspektiv som har valts när man i en och samma bestämmelse – artikel 354a.1 NK – reglerar två rekvisit som endast skiljer sig åt vad gäller föremålet för brottet, innebär detta att även brottets särdrag är förutbestämda om brottets föremål är narkotikaprekursorer.
- 9 För det första är artikel 354a.1 andra meningen NK en rambestämmelse, och för att rekvisiten för handlingen ska vara uppfyllda måste dess innehåll kompletteras med bestämmelserna i Zakon za kontrol varhu narkotichnite veshtestva i prekursorite (lagen om kontroll av narkotika och narkotikaprekursorer, ZKNVP) och de underordnade rättsliga bestämmelser som har antagits i fråga om tillämpningen. Hänvisningen till dessa bestämmelser görs med avseende på följande båda aspekter: a) ämnen som utgör prekursorer och b) förfarande och grunder för beviljande av tillstånd för att bedriva verksamhet i fråga om sådana ämnen.
- 10 Genom artikel 1.3 i speciallagen ZKNVP genomförs kraven i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 273/2004 beträffande narkotikaprekursorer samt i rådets förordning (EG) nr 111/2005 om regler för övervakning av handeln med narkotikaprekursorer mellan gemenskapen och tredjeländer.
- 11 Förordning nr 1 av den 18 april 2008 om kontroll av narkotikaprekursorer utfärdades för att genomföra lagen. I bilaga 1 i denna förordning delas de ämnen som kan användas som prekursorer in i tre kategorier, i enlighet med den klassificering som görs i de båda gemenskapsförordningarna.
- 12 Dessa överväganden om behovet av att komplettera artikel 354a.1 andra meningen NK och om det materiella tillämpningsområdet för ZKNVP, i den mån det avser narkotikaprekursorer, gör det också befogat att tillämpa unionsrätten på målet vid den nationella domstolen.
- 13 Det andra som utmärker brottsrekvisiten i artikel 354a.1 andra meningen NK är att det måste röra sig om en gärning som innebär framställning, bearbetning, köp, innehav eller distribution av prekursorer utan vederbörligt tillstånd för att brott ska föreligga. Utom i de fall då det rör sig om så kallade mycket farliga narkotiska preparat, vilka i sig är förbjudna enligt lag, avser vederbörligt tillstånd i alla övriga fall, inklusive fall som rör innehav av prekursorer avsedda för framställning av narkotika, en handling utfärdad av en statlig myndighet som ger mottagaren rätt att lagligen framställa, bearbeta, köpa, inneha eller distribuera ämnena i fråga, förutsatt att detta sker för medicinska, vetenskapliga eller forskningsrelaterade ändamål. Om en sådan rättshandling saknas är det objektiva rekvisitet ”utan vederbörligt tillstånd” uppfyllt.

- 14 En del av föremålet för brottet i det nationella målet, två liter toluen, ingår i kategori 3 i bilaga 1 till förordning nr 1 av den 18 april 2008 och i samma kategori i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 273/2004 om narkotikaprekursorer. Det föreskrivs inget krav på tillstånd eller registrering för att bedriva verksamhet som rör ämnen i denna kategori, särskilt inte för innehav av sådana ämnen, och detta gäller oberoende av om den tilltalade betraktas som marknadsaktör enligt artikel 2 d i förordning (EG) 273/2004 (om åtalet handlar om att de straffbelagda ämnena var avsedda för vidare försäljning) eller som användare enligt artikel 2 h i samma förordning (om EV åtalas för innehav av ett förtecknat ämne). För ämnen i de båda första kategorierna i bilaga 1 fastställs visserligen i nationell rättspraxis att gärningen utförs utan vederbörligt tillstånd om de tillstånd som krävs enligt ZKNVP och förordning nr 1 (för ämnen i kategori 1) eller registreringar (för ämnen i kategori 2) inte föreligger. Vad gäller ämnen i kategori 3 hänvisar de nationella domstolarna enbart till att dessa ämnen omfattas av Europaparlamentets [och rådets] förordning (EG) nr 273/2004, utan att närmare ange vilka materiella krav som gäller för verksamheter med ämnen i kategori 3 och om det krävs en särskild rättshandling från en statlig myndighet för att köpa, inneha och använda sådana ämnen. I ifrågavarande beslutet, som är föremål för det nationella målet, beror dock avsaknaden av ett vederbörligt tillstånd som objektivt rekvisit för brottet enligt artikel 354a.1 andra meningen NK på ämnets syfte – framställning av narkotika.
- 15 Den hänskjutande domstolen anser att kraven i artikel 107 i rättegångsreglerna för Europeiska unionens domstol är uppfyllda, med hänsyn till straffprocessens längd (straffprocessen inleddes den 11 mars 2019 och åtalet ingavs till den regionala domstolen i Varna den 24 februari 2021). Dessutom har häktningen av den tilltalade EV förlängts, från den 22 januari 2021 till den 25 januari 2022. Det ligger i den tilltalades intresse att frågan om hans straffrättsliga ansvar får en snar lösning.